

Rahandusministri määrus
„Sõjalise tegevusega seoses veetava või kasutatava kauba ja rahvusvahelise sõjalise
peakorteri või välisriigi relvajõudude liikme kauba tolliformaalsused“
SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Eelnõuga kavandatud muudatused on seotud Euroopa Liidu tolliõiguse rakendamisega. Muudetakse riigikaitse- ja julgeolekuotstarbelise kauba ning julgeoleku valdkonda kuuluvate välislepingutega maksudest vabastatud kauba tolliformaalsuste regulatsiooni ja ühtlustatakse see Euroopa Liidu tolliõigusega. Kuna sõjalise tegevusega seoses veetava või kasutatava kauba ja varustuse tollitoimingute kord on sätestatud liidu otsekohaldavas tollivaldkonna määruses, tuleb tolliseadusest ja rahandusministri määrusest vastavad siseriiklikud sätted välja jätta.

1.1 Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu valmistas ette Rahandusministeeriumi maksu- ja tollipoliitika osakonna peaspetsialist Kaire Taar (tel: 5885 1372, e-post: kaire.taar@fin.ee). Eelnõu juriidilist kvaliteeti kontrollis Rahandusministeeriumi personali- ja õigusosakonna õigusloome valdkonna juht Virge Aasa (tel: 5885 1493, e-post: virge.aasa@fin.ee). Eelnõu toimetas keeleliselt personali- ja õigusosakonna keeletoimetaja Sirje Lilover (tel: 5885 1468, e-post: sirje.lilover@fin.ee).

1.2 Märkused

Rahandusministri määruse eelnõu on seotud Riigikogu menetluses oleva tolliseaduse muutmise seaduse eelnõu (515 SE¹) § 1 punktiga 8, täpsemalt tolliseaduse § 49 muutmisega. Eelnõu 515SE ei ole veel vastu võetud, eelnõu kolmas lugemine on kavandatud 11.12.2024. Seadus on kavandatud jõustumaks 01.01.2025. Kuna ajaraam on kitsas, esitatakse kõnesolev rahandusministri määruse eelnõu kooskõlastamiseks enne seaduseelnõu 515SE vastuvõtmist.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs ning vastavus Euroopa Liidu õigusele

2.1. Eelnõu taust ja seos ELi õigusega

Muudetakse riigikaitse- ja julgeolekuotstarbelise kauba ja välislepingu alusel maksudest vabastatud kauba tolliformaalsuste regulatsiooni ja ühtlustatakse see Euroopa Liidu tolliõigusega.

Tolliseaduse muutmise seaduse 515SE üks eesmärk on selgitada sõjalise tegevusega seoses veetava või kasutatava kauba mõistet ja kitsendada kehtiva tolliseaduse (TS) § 49 lõikes 2 ministri volitusnormi ulatust, millega on kehtestatud tolliformaalsused Kaitseväge, Kaitseliidu, Välisluureameti, Politsei- ja Piirivalveameti, Kaitsepolitsei ameti ning Päästeameti riigikaitse- ja julgeolekuotstarbelise kauba ning päästeülesande käigus kasutatava kauba jaoks. Volitusnorm on liiga lai, kuivõrd osadele nimetatud asutustele ei ole täiendav tolliformaalsuste reguleerimine vajalik, vaid nad rakendavad kaupade deklareerimisel Euroopa Parlamendi ja

---

¹ <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/f6904bb7-9755-48de-9e07-f64a8c19a62d/tolliseaduse-muutmise-seadus/>

nõukogu määrust (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (ELT L 269, 10.10.2013, lk 1–101) (edaspidi *tolliseadustik*) ja sealt tulenevaid võimalikke lihtsustusi.

Euroopa Komisjoni 2018. aasta sõjaväelise liikuvuse tegevuskava² sätestas vajaduse ühtlustada ja lihtsustada tolliformaalsusi nende kaupade puhul, mida veetakse või kasutatakse seoses sõjalise tegevusega. Eesmärgi täitmiseks muudeti komisjoni delegeeritud määrust (EL) 2015/2446, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 952/2013 seoses tolliseadustiku teatavaid sätteid täpsustavate üksikasjalike eeskirjadega (ELT L 343, 29.12.2015, lk 1–557).

Delegeeritud määruse 2015/2446 artikkel 1 punktis 49 sätestati sõjalise kauba määratlus ja kehtestati ELi vorm 302 (lisa 52-01) kui tollidokument, mida ELi liikmesriigid peavad tolliformaalsuste käigus kasutama, sh liidu ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitikaga seotud sõjalise tegevuse puhul.

Sõjalise tegevusega seoses veetav või kasutatav kaup on selline kaup, mida kavatsetakse vedada või kasutada:

- a) tegevuste puhul, mida korraldavad või kontrollivad ühe või enama liikmesriigi või sellise kolmanda riigi asjaomased sõjaväevõimud, kellega üks või mitu liikmesriiki on sõlminud kokkuleppe sõjalise tegevuse elluviimiseks ELi tolliterritooriumil, või
- b) seoses sõjalise tegevusega, mis viiakse ellu ELi ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika (ÜJKP) alusel, või 4. aprillil 1949. a Washingtonis allkirjastatud Põhja-Atlandi lepingu alusel.

Viidatud delegeeritud määruse sättest lähtuvalt muudetakse TS § 49 pealkirja ja teksti ning tuuakse seadusesse sõjalise kauba mõiste. Selle tõttu tuleb muuta ka rahandusministri määruse pealkirja ja teksti.

Kehtiva rahandusministri 22.06.2017 määruse nr 46 analüüsimisel selgus, et teatud puhkudel on tolliformaalsused kajastatud ammendavalt liidu tolliõiguses ja riigisisises õiguses ei ole täiendav regulatsioon põhjendatud. Ministri määruses on sätestatud, et Kaitseväge, Kaitsealiidu, Välisluureameti, Politsei- ja Piirivalveameti, Kaitsepolitsei- ja Päästeameti julgeoleku-, kaitse- või päästeülesannet täitva üksuse kauba puhul tuleb Eestisse sisenemisel esitada määruse lisas sätestatud varustuse nimekiri. Selline nõue on kehtiva liidu tolliõigusega vastuolus, sest varustuse nimekiri on käsitatav iseseisva deklaratsioonina ja tähendab sisuliselt lisakohustust lisadokumendi esitamiseks. Liidu tolliõigus ei anna liikmesriigile volitust kehtestada eraldi siseriiklike tollidokumente sõjalise kauba piiriüleisel liikumisel, vaid lähtuda tuleb liidu tolliõiguses sätestatud dokumentidest ja toimingutest. Seetõttu tuleb varustuse nimekirja kasutamine rahandusministri määrusest välja jätta. Praegu peab liidu ja siseriikliku õiguse koosmõju esitama nii tollideklaratsiooni kui varustuse nimekirja.

Kehtiva rahandusministri määruse lisas 1 ja lisas 2 kehtestatud lisadokumendid (varustuse nimekiri ja liikumisdokumendi vorm 302) ei peaks enam kasutusel olema, kuna liidu tolliõigus ei anna liikmesriigile volitust siseriiklike dokumentide kehtestamiseks. Kaitseväge puhul tuleb varustuse nimekirja kasutamine asendada NATO vorm 302 või ELi vormi 302 kasutamisega.

Tabel 1 annab ülevaate varustuse nimekirja kasutamisest aastatel 2020-2023.

---

² https://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/2018-military_mobility_action_plan.pdf

Tabel 1. Varustuse nimekirja kasutamine aastatel 2020-2023.

Asutus	Kasutamise kordi 2020.a.	Kasutamise kordi 2021.a.	Kasutamise kordi 2022.a.	Kasutamise kordi 2023.a.
Kaitsevägi	139	192	189	222
Kaitsepolitseiamet	5	7	25	26
Politsei- ja Piirivalveamet	1	0	0	1
Päästeamet	0	0	0	2
Kokku	145	199	214	251

Vormi 302 esitatakse praegu ainult paber kandjal. ELi tolli mitmeaastase strateegilise plaani tollisüsteemide rakenduskava³ lisa 2 punkti 2.18 kohaselt on elektroonilise vormi kasutuselevõtu analüüs plaani võetud, kuid IT-süsteemi loomise täpne ajakava on praegu teadmata. Allolevas tabelis 2 on kõik vorm 302 esitamise juhud, st nii Eesti kaitsejõudude kui ka liitlaste vormid 302. Kusjuures vorm 302 võib olla nii NATO vorm 302 või ELi vorm 302, olenevalt millise kaitsetegevuse ja üksusega on tegemist.

Tabel 2. Vorm 302 kasutamine aastatel 2020-2023.

VORM 302	2020.a.	2021.a.	2022.a.	2023.a.
Kokku	130	766	698	1084

2.2. Eelnõu sisu

Eelnõu koosneb seitsmest paragrahvist.

Eelnõu § 1

Sätetatakse, et sõjalise tegevusega seoses veetava või kasutatava kauba puhul lähtutakse liidu tolliseadustikus ja selle rakendusaktides kirjeldatud tolliformaalsustest.

Tolliformaalsuste teostamisel kasutatakse kahte vormi:

- 1) komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2015/2446 artikkel 1 punktis 50 nimetatud NATO vorm 302;
- 2) komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2015/2446 artikkel 1 punktis 51 nimetatud ELi vorm 302.

Eelnõu § 2

Kirjeldatakse isiklikuks kasutamiseks ette nähtud kauba tolliformaalsuseid.

Välisriigi relvajõudude liikme, välisriigi relvajõudude tsiviilkoosseisu liikme, rahvusvahelise sõjalise peakorteri liikme ja nende ülalpeetavate, samuti välisriigi relvajõudude lepingupartneri töötaja, rahvusvahelise sõjalise peakorteri lepingupartneri töötaja ja tema ülalpeetava isiklikuks kasutamiseks mõeldud kauba kohta, mille osas taotletakse välislepingu alusel maksuvabastust, esitatakse vabasse ringlusse lubamisel rahvusvahelise sõjalise peakorteri/välisriigi relvajõudude liikme kauba deklaratsioon (edaspidi *deklaratsioon*). Deklaratsiooni vorm kehtestatakse määruse lisas. Kuna deklaratsiooni alusel imporditakse kaupu maksusoodustusega, kinnitab maksusoodustuse saamise õigust valdkonna ministeerium. Lõike 4 punktides 1 ja 2 on vastav jaotus Kaitseministeeriumi ja Välisministeeriumi vahel tehtud.

³ https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2023-12/000.%20MASP-C_Rev.%202023_Main%20Body_v1.0.pdf

Selline jaotus tuleneb käibemaksuseaduse § 39 lõigetes 5 ja 6 sätestatust, rahandusministri määrusega ei looda uut korda.

Kaitseministeerium kinnitab deklaratsiooni vormi välisriigi relvajõudude liikme, välisriigi relvajõudude tsiviilkoosseisu liikme ja nende ülalpeetavate, samuti rahvusvahelise sõjalise peakorteri lepingupartneri töötaja ja tema ülalpeetava ning välisriigi relvajõudude lepingupartneri töötaja maksuvabastuse taotlemisel. Välisministeerium kinnitab deklaratsiooni vormi rahvusvahelise sõjalise peakorteri liikme ja tema ülalpeetava maksuvabastuse taotlemisel.

Eelnõu § 3

Sätetatakse erisus Ameerika Ühendriikide relvajõudude postiteenusele. Eesti Vabariigi valitsuse ja Ameerika Ühendriikide valitsuse kaitsekoostöö kokkuleppe, mis on alla kirjutatud 2017. aasta 17. jaanuaril Tallinnas (RT II, 16.06.2017, 1), artikli XIX lõike 1 teises lauses nimetatud kaupade importimisel kasutatakse kokkuleppe artiklis XXII nimetatud postiteenust. Kaupade importimisel ei pea esitama määruse §-s 2 nimetatud isikliku kauba deklaratsiooni, vaid tollile esitatakse kaubaveo saatedokument. Samasisuline paragrahv on ka kehtivas määruses.

Eelnõu § 4

Paragrahvi 4 lõikes 1 loetletakse juhud, kui tekib kohustus esitada tollideklaratsioon. Tollideklaratsioon tuleb esitada, kui NATO vormil 302 või ELi vormil 302 loetletud kaup võõrandatakse. Vastutav isik esitab võõrandamise päevale järgneva 30 päeva jooksul selle kauba kohta tollideklaratsiooni. Sätte mõte seisneb selles, et kui näiteks NATO ühise kaitsekoostöö raames on välisriigi relvajõud importinud Eestisse välislepingu alusel maksuvabalt kaupu, kuid mingil põhjusel soovitakse see kaup hiljem Eesti kaitsejõududele võõrandada, siis tuleb kauba soetajal tasuda impordimaksud ning esitada kauba kohta tollideklaratsioon.

Paragrahvi 4 lõike 2 kohaselt esitatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 150/2003, millega peatatakse teatavate relvade ja muu sõjaväevarustuse imporditollimaksud (EÜT L 25, 30.01.2003, lk 1–6) kohaldamisel imporditava kauba kohta tollideklaratsioon ja nimetatud nõukogu määruse III lisas esitatud pädeva asutuse tõend.

Eelnõu § 5

Sätetatakse juurdepääsupiiranguga kauba kontrollimise erisus. Toll ei kontrolli kaupa ja saatedokumente, kui NATO vormil 302 ja ELi vormil 302 sisalduv teave on vastavalt riigisaladuse ja salastatud välisteabe seadusele või välislepingule tunnustatud riigisaladuseks või salastatud välisteabeks. Sarnaselt kehtivale määrusele jääb riigisaladusega või salastatud välisteabega kaitstud kauba tariifsel klassifitseerimisel kasutusse erikood 9960 20 00 00.

Eelnõu § 6

Kehtiv rahandusministri 22. juuni 2017. a määrus nr 46 „Julgeoleku-, kaitse- või päästeülesannet täitva üksuse kauba, Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni liikmesriigi relvajõudude üksuse kauba ning välislepingu alusel maksudest vabastatud isiklikuks kasutamiseks mõeldud kauba tolliformaalsused“ (RT I, 28.06.2017, 12) tunnistatakse kehtetuks. Kehtiv määrus on kehtestatud TS § 49 lõike 2 alusel. TSi muudatuse (515SE) jõustumisel muutub TS §-s 49 volitusnormi asukoht. Uus määrus kehtestatakse TS § 49 lõike 1 alusel.

Eelnõu § 7

Sätestatakse määruse jõustumise aeg, milleks on 2025. aasta 1. jaanuar.

3. Määruse mõjud

Kavandatav muudatus: sõjalise tegevusega seoses veetava või kasutatava kauba ja välislepingu alusel maksudest vabastatud kauba tolliformaalsused

Mõju valdkond 1: mõju riigiasutustele

Sihtrühm: Kaitsevägi, Kaitseliit, Välisluureamet, Politsei- ja Piirivalveamet, Kaitsepolitseiamet ning Päästeamet

Mõju ja selle olulisus sihtrühmadele: väike. Asutused, kes on kasutanud TS § 49 lg 2 alusel kehtestatud rahandusministri määruse kohast kaupade tollivormistust, peavad edaspidi kaupu deklareerima üksnes vastavalt liidu tolliõigusele. Muudatus ei too kaasa erilisi ümberkorraldusi, kuivõrd muutuvad ainult dokumentide vormid ja esitamise viis. Tavapärasele tollivormistusele üleminekut juhendavad vajadusel Maksu- ja Tolliameti ametnikud.

Mõju ulatus on väike, kaasneb väike kohanemisvajadus.

Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

Mõju valdkond 2: õiguskord

Mõju ja selle olulisus: Korrastatakse riigisisest regulatsiooni ning viiakse see kooskõlla ELi tollireeglitega. Muudatusega kaotatakse ELi tolliõigust dubleeriv siseriiklik kord, edaspidi kehtib ühtne EL tolliõiguses kehtestatud tollidokumentide esitamise viis ja formaalsused. Rahvusvaheline koostöö muutub lihtsamaks ja saab toimuma samadel alustel kogu ELis.

Mõju ulatus on väike, kaasneb väike kohanemisvajadus.

Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

4. Määruse rakendamisega seotud eeldatavad tulud ja kulud

Muudatusega ei kaasne riigieelarve tulusid ega kulusid.

5. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 2025. aasta 1. jaanuaril samaaegselt tolliseaduse muutmise seadusega⁴.

6. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu on välja töötatud koostöös Maksu- ja Tolliametiga. Eelnõu saadetakse kooskõlastamiseks Kaitseministeeriumile, Välisministeeriumile ja Siseministeeriumile.

03.12.2024

---

⁴ <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/f6904bb7-9755-48de-9e07-f64a8c19a62d/tolliseaduse-muutmise-seadus/>